

ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS

(kolmas koda laiendatud koosseisus),

5. juuni 1996*

[...]

Riigiabi – Laevaehitus – Üldine toetuskava – Tühistamishagi – Vastuvõetavus

Kohtuasjas T-398/94,

Kahn Scheepvaart BV, Madalmaade õiguse alusel asutatud äriühing, asukoht Rotterdam, esindajad: *Rechtsanwalt* Thomas Jestaedt, Düsseldorf, ja advokaat Tom R. Ottervanger, Rotterdam, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Carlos Zeyeni advokaadibüroo, 67 rue Ermesinde,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: õigustalituse ametnikud Paul Nemitz ja Jean-Paul Keppenne, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o õigustalituse ametnik Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

kostja,

mille esemeks on tühistada komisjoni 25. oktoobri 1994. aasta otsus, milles kiidetakse 1994. aastaks heaks Saksamaa toetuskava laevaehitusele,

EUROOPA ÜHENDUSTE
ESIMESE ASTME KOHUS

(kolmas koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: koja esimees C. P. Briët, kohtunikud B. Vesterdorf, P. Lindh, A. Potocki ja J. D. Cooke,

kohtusekretär: ametnik J. Palacio González,

arvestades kirjalikus menetluses ja 12. märtsi 1996. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

* Kohtumenetluse keel: inglise.

Õiguslik raamistik

- 1 Nõukogu on EÜ asutamislepingu artikli 92 lõike 3 punkti d (nüüd artikli 92 lõike 3 punkt e) ja artikli 113 alusel kehtestanud konkreetsed eeskirjad, mis käsitlevad riigiabi ühisturuga kokkusobivust laevaehitussektoris. Kõnealused eeskirjad on sätestatud nõukogu 21. detsembri 1990. aasta direktiivis 90/684/EMÜ laevaehitusele antavast abist (EÜT 1990, L 380, lk 27, edaspidi seitsmes direktiiv), muudetud nõukogu 20. juuli 1992. aasta direktiiviga 92/68/EMÜ (EÜT 1992, L 219, lk 54) ja nõukogu 16. detsembri 1993. aasta direktiiviga 93/115/EÜ (EÜT 1993, L 326, lk 62). Seitsmendas direktiivis on eristatud ühelt poolt tootmistoetust, mida nimetatakse tegevusabiks ja mille suhtes kehtib ülemmäär, ja teiselt poolt soovitavaid struktuurimuutusi toetavat restruktureerimisabi Euroopa laevaehitussektoris. Seitsmes direktiiv jõustus 1. jaanuaril 1991 kolmeks aastaks. Selle kehtivust pikendati 1994. aastaks direktiiviga 93/115.
- 2 Seitsmenda direktiivi artikli 3 lõikes 1 on muuhulgas sätestatud, et „kõik laevaomanikele või kolmandatele isikutele antava abi vormid, mis on kättesaadavad laevade ehitamiseks või rekonstrueerimiseks antava abina, alluvad artiklis 11 sätestatud teatamiseeskirjadele“. Artikli 3 lõike 2 kohaselt „abiga samaväärne toetus allub täies ulatuses artiklis 4 sätestatud eeskirjadele ja artiklis 12 kehtestatud seire korrale, kui seda abi kasutatakse tegelikult laevade ehitamiseks või rekonstrueerimiseks ühenduse laevatehastes“.
- 3 Seitsmenda direktiivi artikli 4 lõikes 1 on sätestatud, et „laevaehitust ja laevade rekonstrueerimist soodustavat tootmistoetust võidakse pidada ühisturuga kokkusobivaks, tingimusel et iga üksiklepingu toetamiseks antava abi kogusumma ei ületa sellega samaväärse toetusena ühtset ülemmäära, mis on väljendatud protsentides lepingu abieelsest väärtusest“ (edaspidi ülemmäär).
- 4 Komisjon kehtestas 1994. aasta kohta seitsmenda direktiivi artikli 4 lõikes 1 ja artikli 5 lõikes 1 sätestatud ülemmääraks 9% (komisjoni teatis 94/K 37/05, EÜT 1994, C 37, lk 4).

Vaidluse taust

- 5 Hageja on Madalmaade eraettevõtte ja Šveitsi ettevõtte Jumbo Shipping Company SA (edaspidi Jumbo Shipping) filiaal. Hageja põhitegevuseks on raske lasti tõstmine ja merevedu. Ta käitab mitmeid raskelastilaevu.
- 6 Hageja esitas 13. aprilli 1994. aasta kirjaga kaebuse komisjonile subsiidiumide vastu, mille tema arvates andis Saksamaa kahe sellise laeva ehitamiseks, mille tellisid Schiffahrtskontor Altes Land GmbH (edaspidi SAL) ja Heinrichi kontserni tütarettevõtted laevaehitajalt J.J. Sietas KG Schiffswerft GmbH & Co tarnimiseks 1994. aasta lõpus või 1995. aasta alguses. Hageja kaebas eelkõige selle üle, et Einkommensteuereinführungsverordnungi (tulumaksu käsitlevad rakenduseeskirjad, edaspidi EStDV) paragrahvis 82f koostoimes Einkommensteuergesetzti (tulumaksuseadus, edaspidi EStG) paragrahvi 52 lõikega 19 sätestatud maksusoodustused koos muude subsiidiumidega moodustavad abi, mis ületas seitsmendas direktiivis kehtestatud ülemmäära.
- 7 Pärast kaebuse esitamist toimus poolte vahel kirjavahetus. Hageja esitas 7. oktoobri 1994. aasta kirjaga lisateavet ühe kaebuses nimetatud laevadest - MS Frauke ehitamise rahastamise kohta. 1994. aasta jooksul olid poolte vahel kontaktid ka telefonivestluste ja kohtumiste kujul. Hagejat esindas mitmel sellisel juhul Jumbo Shipping.
- 8 Pärast seitsmenda direktiivi kehtivuse pikendamist 1994. aastaks direktiiviga 93/115 olid

liikmesriigid kohustatud teavitama kõikidest 1994. aastal kehtivatest, laevaehituseks ettenähtud toetuskavadest, kaasa arvatud kavades, mis olid juba 1991.-1993. aastateks heaks kiidetud. Komisjon võttis 25. oktoobril 1994. aastal vastu kõnealuseid toetuskavasid käsitleva otsuse, mille ta adresseeris Saksamaa valitsusele, kooskõlas oma kohustusega uurida nende kokkusobivust seitsmenda direktiivi sätetega. Kõnealuse otsusega kiitis ta seitsmenda direktiivi artiklite 3, 4, 6 ja 8 kohaselt 1994. aastaks heaks viie, üksnes juhuti laevaehitust käsitlevat toetuskava, kaasa arvatud üldiste tagatiskavade, investeringutoetuse ja uurimis- ja arendustoetuse rakendamise. Käesolev vaidlus ei käsitle siiski kõnealuseid kavasisid. Pealegi pikendas komisjon seitsmenda direktiivi artiklite 3 ja 4 kohaselt 1994. aasta jooksul muid toetuskavasid, mis käsitlevad otseselt laevaehitust, kaasa arvatud mitmed EStDV paragrahvi 82f ja EStG paragrahvi 15a ja paragrahvi 52 lõike 19 kohased maksusoodustuskavad, mille hageja vaidlustab. 25. oktoobri 1994. aasta otsusest teavitati Saksamaa ametiasutusi 11. novembri 1994. aasta kirjaga.

- 9 Komisjon teavitas 31. oktoobri 1994. aasta kirjaga Jumbo Shippingut 25. oktoobri 1994. aasta otsuse vastuvõtmisest. Kirja koopia saadeti hagejale.

Menetlus ja poolte nõuded

- 10 Hageja esitas Esimese Astme Kohtu kantseleisse 30. detsembril 1994 saabunud hagiavaldusega hagi komisjoni otsuse vastu. Kohtuasi saadeti kolmest kohtunikust koosnevale kojale. Poolte märkused ära kuulatud, saatis Esimese Astme Kohus 11. jaanuari 1996. aasta otsusega asja lahendamiseks viiest kohtunikust koosnevale kolmandale kojale laiendatud koosseisus.
- 11 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Esimese Astme Kohus (kolmas koda laiendatud koosseisus) avada suulise menetluse ilma eelnevate uurimistoiminguteta.
- 12 Poolte kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu küsimustele on ära kuulatud 12. märtsi 1996. aasta avalikul kohtuistungil.
- 13 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:
- tühistada komisjoni otsus;
 - võtta selliseid lisameetmeid, mida Esimese Astme Kohus võib pidada asjakohaseks;
 - mõista kohtukulud välja komisjonilt.
- 14 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:
- jätta hagi rahuldamata;
 - mõista kohtukulud välja hagejalt.

Vaidluse ese

- 15 Esmalt tuleb kindlaks määrata hagi ese, kuna komisjon on väitnud, et hageja muutis seda oma repliigis. Komisjoni arvates nõudis hageja hagi pikendamist, et paluda tühistada mitte ainult 25. oktoobri 1994. aasta toetuskavasid käsitlev otsus, vaid ka 31. oktoobri 1994. aasta kirjas toodud väidetav kaudne keeldumine "uurida asutamislepingu artikli 93 lõike 2 kohaselt, kas konkreetsed maksusoodustused, millest MS Frauke omanikud kasu saaksid, koos muude abimeetmetega on ühisturuga kokkusobiv abi (repliigi punkt 8).

- 16 Esimese Astme Kohus märgib, et hageja kinnitas talle kohtuistungil esitatud küsimustele vastates, et tema hagi esemeks ei olnud tühistada üksnes 25. oktoobri 1994. aasta otsus, vaid ka väidetav kaudne keeldumine uurida asutamislepingu artikli 93 lõike 2 kohaselt, kas konkreetsed maksusoodustused, millest Frauke omanikud kasu saaksid, koos muu abiga olid ühisturuga kokkusobivad.
- 17 Menetluse algatamise avalduse sõnastuse kohaselt „käesolevaga taotleb hageja ... sellise 25. oktoobri 1994. aasta otsuse („otsus“) tühistamist ..., milles kiidetakse heaks maksusüsteem seoses raskelastilaevade rahastamisega, millest on hagejat teavitatud 31. oktoobri 1994. aasta kirjaga“. Pealkirja „Järeldus“ all palub hageja Esimese Astme Kohtul „tühistada otsus“, s.t komisjoni 25. oktoobri 1994. aasta otsus. Võib märkida, et kõnealuses, Saksamaa valitsusele adresseeritud otsuses käsitletakse üksnes Saksamaa üldisi toetuskavasid, kaasa arvatud hageja vaidlustatud kava. Komisjon ei avaldanud kõnealuses otsuses arvamust individuaalsete abimeetmete kohta.
- 18 Kuigi hagi punktis 7 kinnitatakse, et „31. oktoobri 1994. aasta otsuses toetuskava rakendamise heakskiitmisega ja seeläbi kaebuse tagasilükkamisega on komisjon rikkunud EÜ asutamislepingu artikli 93 lõiget 2“, ja ehkki kogu hagi lugemisel võib järeldada, et hageja tunneb peamiselt muret kõnealuse üldise toetuskava praktilise rakendamise üle, konkreetselt SALi ja tütarettvõtete tellitud kahe laeva (millest üks on Frauke) rahastamise üle, ei ole hageja oma hagis esitanud vaidlustatud kava individuaalset rakendamist käsitlevaid nõudeid. Esimese Astme Kohus leiab, et eespool nimetatud lõiku tuleks tõlgendada selliselt, et see on osa käesoleva hagi toetuseks esitatud argumendist.
- 19 Seetõttu leiab Esimese Astme Kohus, et hagis sisalduvate nõuetega palutakse tühistada üksnes 25. oktoobri 1994. aasta otsus sel määral, millega kõnealuses otsuses kiidetakse heaks EStDV paragrahvis 82f ja EStG paragrahvis 15a koostoimes paragrahvi 52 lõikega 19 sätestatud maksusoodustusi käsitlevate sätete rakendamine Saksamaa ametiasutuste poolt. Esimese Astme Kohus märgib veel, et isegi kui hageja väidab oma repliigi punktides 7 ja 8, et komisjon, võttes vastu 25. oktoobri 1994. aasta otsuse, adresseeris selle talle ka otsuse, milles käsitletakse keeldumist uurida, kas maksusoodustused, millest Frauke omanikud kasu saaksid, koos muude abimeetmetega on ühisturuga kokkusobimatu abi, ilmneb siiski repliigi esimeselt leheküljelt, et hagi eesmärgiks on endiselt tühistada „komisjoni 25. oktoobri 1994. aasta otsus“.
- 20 Neil asjaoludel leiab Esimese Astme Kohus, et kodukorra artikli 44 kohaselt tuleb tunnistada vastuvõetamatuks kohtuistungil hageja poolt esitatud nõue, milles palutakse tühistada 31. oktoobri 1994. aasta kiri sel määral, et see on kaebuse kaudne tagasilükkamine. Kodukorra artikli 44 kohaselt peavad pooled menetluse algatamise avalduses kindlaks määrama vaidluse eseme. Kuigi kodukorra artiklis 48 lubatakse teatud tingimustel esitada uued väited, ei või pool menetluse käigus muuta vaidluse tegelikku eset (vt selle kohta Euroopa Kohtu 25. septembri 1979. aasta otsused kohtuasjas 232/78: komisjon vs. Prantsusmaa, EKL 1979, lk 2729, punkt 3 ja Esimese Astme Kohtu 10. juuli 1990. aasta otsus kohtuasjas T-64/89: Automec vs. komisjon, EKL 1990, lk II-367, punkt 69).
- 21 Sellest tulenevalt on vaidluse esemeks üksnes nõue tühistada 25. oktoobri 1994. aasta otsus sel määral, millega selles kiideti heaks EStDV paragrahvis 82f ja EStG paragrahvis 15a koostoimes paragrahvi 52 lõikega 19 (edaspidi vaidlustatud otsus või 25. oktoobri 1994. aasta otsus) sätestatud maksusoodustusi käsitlevate sätete rakendamine Saksamaa ametiasutuste poolt.

Sellise nõude vastuvõetavus, milles palutakse tühistada 25. oktoobri 1994. aasta otsus

Poolte argumendid

- 22 Komisjon, ilma et ta esitaks ametlikult vastuvõetamatuse vastuväite Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 114 tähenduses, vaidlustab hagi vastuvõetavuse. Ta väidab, et kuna vaidlustatud otsus oli adresseeritud Saksamaa valitsusele, on tema vastu suunatud hagi vastuvõetav üksnes siis, kui see puudutab hagejat otseselt ja isiklikult, asutamislepingu artikli 173 neljanda lõigu tähenduses (vt Euroopa Kohtu 15. juuli 1963. aasta otsus kohtuasjas 25/62: Plaumann vs. komisjon, EKL 1963, lk 95). Käesoleval juhul ei puudutanud see siiski hagejat isiklikult.
- 23 Komisjon märgib kõigepealt, et vaidlustatud otsuses käsitletakse mitmeid Saksamaa laevaehitusele ettenähtud toetuskavasid, mida tuleb rakendada määramatul arvul juhtudel. Kõnealuste kavade potentsiaalsed abisaajad moodustavad äärmiselt suure kategooria ning nende arvu ei oldud kindlaks määratud ega saadud kontrollida vaidlustatud otsuse tegemise ajal.
- 24 Komisjon rõhutab, et kohtupraktika kohaselt ei saa isegi potentsiaalsed abisaajad algatada menetlust, välja arvatud juhul, kui nad ise vastavad asutamislepingu artikli 173 neljandas lõigus kehtestatud tingimustele (vt Euroopa Kohtu 2. veebruari 1988. aasta otsus liidetud kohtuasjades 67/85, 68/85 ja 70/85: Van der Kooy jt vs. komisjon, EKL 1988, lk 219, punkt 15; 17. septembri 1980. aasta otsus kohtuasjas 730/79: Philip Morris vs. komisjon, EKL 1980, lk 2671, punkt 5 ja 13. märtsi 1985. aasta otsus liidetud kohtuasjades 296/82 ja 318/82: Madalmaal ja Leeuwarder Papierwarenfabriek vs. komisjon, EKL 1985, lk 809, punkt 13).
- 25 Komisjon väidab, et kui ta oleks teinud negatiivse otsuse Saksamaa laevaehituse toetuskava kohta, oleks ta järginud kohtupraktikat, et ühe potentsiaalse abisaaja esitatud tühistamishagi kõnealuse otsuse peale ei oleks vastuvõetav (vt Euroopa Kohtu otsus Van der Kooy kohtuasjas ja 7. detsembri 1993. aasta otsus kohtuasjas C-6/92: Federmineria jt vs. komisjon, EKL 1993, lk I-6357, punktid 14 ja 15). Pealegi, kuna hageja on vaid heakskiidetud toetuskava potentsiaalsete abisaajate kliendi konkurent, on tema hagi *a fortiori* vastuvõetamatu. Komisjon rõhutab, et hageja ei ole esitanud neid tegureid, mis võiksid näidata, et kõnealune toetuskava mõjutas igal moel tema äritegevust.
- 26 Seejärel märgib komisjon, et hagi käsitletakse peamiselt Saksamaa valitsuse poolt konkreetse abi andmist teatud ettevõttele. Seetõttu võis hageja olla vaidlustanud siseriiklikes kohtutes Saksamaa ametiasutuste tehtud individuaalse otsuse toetuskava rakendamise kohta (vt selle kohta Euroopa Kohtu 12. aprilli 1984. aasta otsus kohtuasjas 281/82: Unifrex vs. komisjon ja nõukogu, EKL 1984, lk 1969, punkt 11).
- 27 Lõpuks väidab komisjon, et asjaolu, et ta ei algatanud käesolevas kohtuasjas asutamislepingu artikli 93 lõikes 2 sätestatud menetlust, ei muuda järeldust, et vaidlustatud otsust puudutas hagejat isiklikult. Komisjoni arvates ei ole kohtupraktika, millele hageja tugineb, nimelt Euroopa Kohtu 19. mai 1993. aasta otsus kohtuasjas C-198/91: Cook vs. komisjon (EKL 1993, lk I-2487) ja 15. juuni 1993. aasta otsus kohtuasjas C-225/91: Matra vs. komisjon (EKL 1993, lk I-3203), asjakohane, kuna neis käsitletakse *ad hoc* abisid ja mitte üldist toetuskava nagu käesolevas kohtuasjas.
- 28 Selles osas hindab komisjon, viidates kohtujuristi ettepanekule kohtuasjas Cook vs. komisjon, et tuleks piirata eespool nimetatud kohtupraktika kohaldamisala selles osas, mis käsitleb asutamislepingu artikli 93 lõike 2 kohaste „asjassepuutuvate isikute“ võimalust vaidlustada Esimese Astme Kohtus komisjoni otsus mitte algatada kõnealuses sättes sätestatud menetlust. Selle vältimiseks, et suur hulk ettevõtteid saavad vaidlustada üldisi toetuskavasid käsitlevaid

otsuseid, väidab komisjon, et peab võimalus vaidlustada otsus „mitte esitada vastuväiteid“ piirduma ettevõtetega, kes on kõnealuse abi tegeliku saaja aktiivsed konkurendid, ning sellest tulenevalt välistada ettevõtted, keda puudutatakse üksnes marginaalselt. Arvestades asjaolu, et hageja transpordisektori ettevõtjana on üksnes laevatehase kliendi konkurent, kes on kõnealuse toetuskava potentsiaalne abisaaja, leiab komisjon, et vaidlustatud otsus puudutab hagejat üksnes kaudselt ja potentsiaalselt või, nagu väitis kohtujurist kohtuasjas *Cook vs. komisjon*, puudutas hagejat üksnes marginaalselt asutamislepingu artikli 93 lõike 2 tähenduses.

- 29 Lisaks, kui Esimese Astme Kohus leiaks, et tuleb pöörata rohkem tähelepanu selliste kolmandate isikute menetlusõigustele, kellel ei ole palutud esitada märkusi, tuleks komisjoni arvates arvesse võtta vähemalt kõnealuste kavade (regionaalset või valdkondlikku) ulatust; hageja esindamisi komisjonis haldusmenetluse käigus ja asjaolu, et hagejat kui kõnealuse toetuskava abisaaja kliendi konkurenti mõjutatakse enne selle üle otsustamist, kas tal on õigus alata menetlust. Selle suhtes märkis komisjon, et paljud kontaktid, mis tal olid enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist, olid loodud Jumbo Shippinguga, mitte hagejaga.
- 30 Hageja märgib kõigepealt, et komisjon ei vaidlustanud iialgi asjaolu, et esitatud kaebus ja uurimise tulemused äratasid hagejas tegelikku huvi. Kaebuses konkreetselt vaidlustatud abi, mis oli muuhulgas individuaalse maksusoodustuse kujul, eesmärgiks oli soodustada teatud laevaomanikke kahe raskelastilaeva ehitamiseks, millest üht, Franket, pidi käitama hageja kõige olulisem konkurent SAL. Hageja märgib, et turg, kus ta tegutseb, moodustab osa raskelasti meretranspordisektorist ja puudutab raskelastilaevu, mis võivad tõsta lasti, mille kaal ületab 200 tonni koos nende enda varustusega. Ta kinnitab, et kõnealusel turul tegutseb üksnes kolm suuremat ettevõtet, kaasa arvatud tema ise ja SAL.
- 31 Seejärel väidab hageja, et komisjon, otsustades mitte esitada vastuväiteid Saksamaa toetuskavale, järeldeb seeläbi, et kõnealuse kava rakendamine ei olnud vastuolus ühenduse õigusega. Seda tehes keeldus komisjon asutamislepingu artikli 93 lõike 2 kohaselt ka selle kindlakstegemisest, kas maksusoodustused, millest Frauke omanikud kasu saaksid, koos muude abimeetmetega on ühisturuga kokkusobimatu abi. Komisjoni otsus, nagu sellest on teavitatud hagejat, sisaldas viimati nimetatule adresseeritud otsust ja seda võib vaidlustada Esimese Astme Kohtus (vt Euroopa Kohtu 15. detsembri 1988. aasta otsus liidetud kohtuasjades 166/86 ja 220/86: *Irish Cement vs. komisjon*, EKL 1988, lk 6473 ja 24. märtsi 1993. aasta otsus kohtuasjas C-313/90: *CIRFS vs. komisjon*, EKL 1993, lk I-1125).
- 32 Kui Esimese Astme Kohus leiab, et vaidlustatud otsus adresseeriti üksnes Saksamaale, ilmneb hageja arvates kohtupraktikast, et asutamislepingu artikli 93 lõike 2 kohastel „asjassepuutuvatel isikutel“ on võimalus vaidlustada otsused, milles komisjon leiab abi olevat ühisturuga kokkusobiv, ilma kõnealuses artiklis sätestatud menetlust algamata (vt *Cooki* otsus). Hageja leiab, et ta on „asjassepuutuv isik“, kuna, nagu selgub Frauke puhul, mõjutab tema huve Saksamaa maksusüsteem.
- 33 Mis puutub komisjoni argumenti, mille kohaselt puudusid üldise toetuskava heakskiitmisel tegelikud abisaajad ja abisaajate ettevõtete aktiivsed konkurendid, vastab hageja, et selline argument ei ole käesoleval juhul asjakohane, kuna mõjutatakse tema konkurentsiseisundit; kuna tal oli olnud tihe kontakt komisjoniga haldusmenetluse käigus; ja kuna kohtuasjas käsitletakse valdkondlikku abi.
- 34 Kohtuistungil väitis hageja, et kuna komisjon oli seisukohal, et vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal teadis ta heakskiidetud toetuskava tulevaste abisaajate identiteeti mitmete prospektide varasema avaldamise tõttu, käsitleb vaidlustatud otsus tegelikult pigem mitut

individuaalset abi kui tõelist üldist toetuskava.

- 35 Lõpuks, eitas hageja kohtuistungil seda, et tal oli võimalus vaidlustada Saksamaa kohtutes tema konkurentidele antud individuaalsed abid, eriti Frauke ehitamiseks, kuna kõnealused individuaalsed abid oleks antud komisjoni poolt heakskiidetud Saksamaa maksusätteid kohaldades. Neil asjaoludel, kui Esimese Astme Kohus tunnistas hagi vastuvõetamatuks, jäaks ühenduse kohtutes suurel määral läbi vaatamata riigiabi käsitlevate eeskirjade praktiline kohaldamine komisjoni poolt, mis oleks lubamatu. Peale selle, isegi kui hagejal oli võimalik siseriikliku õiguse alusel vaidlustada konkreetselt kohaldatava toetuskava seaduslikkus, ei mõjutaks see kuidagi käesoleva hagi vastuvõetavuse küsimust.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 36 Alustuseks tuleks märkida, et asutamislepingu artikli 173 neljandas lõigus lubatakse füüsilistel või juriidilistel isikutel vaidlustada neile adresseeritud otsus või selline otsus, mis neid otseselt ja isiklikult puudutab, kuigi vormiliselt on need teisele isikule adresseeritud määrus või otsus. Seetõttu see, kas kõnealune nõue on vastuvõetav, sõltub sellest, kas vaidlustatud otsus, mis adresseeriti Saksamaa valitsusele ja mis lõpetas asutamislepingu artikli 93 lõikes 3 sätestatud esialgse menetluse, puudutab hagejat otseselt ja isiklikult.
- 37 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võivad teised isikud, kes ei ole otsuse adressaadid, väita, et see otsus puudutab neid isiklikult asutamislepingu artikli 173 neljanda lõigu tähenduses, ainult siis, kui see otsus mõjutab neid nende eriliste omaduste tõttu või nende erilise olukorra tõttu, mis neid kõigi teiste isikute suhtes iseloomustab, ja selle tõttu teistest eristab analoogiliselt selle otsuse adressaatidega (vt eespool viidatud Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas Plaumann vs. komisjon; 14. juuli 1983. aasta otsus kohtuasjas 231/82: Spijker vs. komisjon, EKL 1983, lk 2559, punkt 8; ja 18. mai 1994. aasta otsus kohtuasjas C-309/89: Codorniu vs. nõukogu, EKL 1994, lk I-1853, punkt 20; ja Esimese Astme Kohtu 19. mai 1994. aasta otsus kohtuasjas T-2/93: Air France vs. komisjon, EKL 1994, lk II-323, punkt 42; 27. aprilli 1995. aasta otsus kohtuasjas T-435/93: ASPEC jt vs. komisjon, EKL 1995, lk II-1281, punkt 62; ja 13. detsembri 1995. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-481/93 ja T-484/93: Vereniging van Exporteurs in Levende Varkens jt. vs. komisjon, EKL 1995, lk II-2941, punkt 51).
- 38 Vaidlustatud akti seaduslikkuse osas tuleb kõigepealt märkida, et seitsmenda direktiivi, mida pikendati 1994. aastaks direktiiviga 93/115, artiklite 3 ja 4 kohaselt kiitis komisjon nimelt heaks 1994. aasta jooksul Saksamaa maksusätete kohaldamise laevaomanike ja uute laevade investorite kasuks (vt eespool punkt 8). Vaidlustatud otsuse kohaselt hõlmas see EStDV paragrahvi 82f kohaldamist, milles on sätestatud laevaomanike kasuks eriline amortisatsioonisüsteem uute laevade jaoks, ja EStG paragrahvi 15a koostoimes paragrahvi 52 lõikega 19 kohaldamist, milles on sätestatud uute laevade investorite kasuks maksusoodustus. Kõnealused kaks maksusüsteemi ei vähendanud, jällegi vaidlustatud otsuse kohaselt, tasumisele kuuluvat nominaalset maksu, vaid nägid ette võimaluse pikendada maksude tasumistähtaega, andes seeläbi soodustuse praeguses netoväärtuses. Tuleb märkida, et vaidlustatud otsuses ei avaldanud komisjon arvamust individuaalsete abide ühisturuga kokkusobivuse kohta, kuna komisjon oli selles osas arvesse võtnud Saksamaa ametiasutuste kohustust järgida erinevate kavade kohaldamisel ülemmäära, mida kohaldatakse tegevusabi suhtes seitsmenda direktiivi alusel.
- 39 Arvestades asjaolu, et tegu on üldiselt kohaldatavate maksusätete rakendamise heakskiitmisega, näib, et vaidlustatud otsus, kuigi see on adresseeritud liikmesriigile, on kõnealustes sätetes nimetatud potentsiaalseid abisaajaid arvesse võttes üldiselt kohaldatav meede, mida

kohaldatakse objektiivselt määratletud olukordades ja need toovad endaga kaasa õiguslikke tagajärgi üldiselt ja abstraktselt kindlaks määratud isikute rühmale.

- 40 Lisaks selgub Esimese Astme Kohtu toimikust, et hageja on Madalmaade ettevõtte, kelle põhitegevus on raskete lastide tõstmine ja merevedu. Ta käitab mitmeid raskelastilaevu. Hageja kuulub samasse ettevõteterühma nagu Šveitsi ettevõtte Jumbo Shipping, kuigi viimati nimetatut ei tegutse valdusühinguna nimetatud sektoris.
- 41 Sellest järeldub, et vaidlustatud otsus on üldiselt kohaldatav hageja suhtes, keda see puudutab üksnes tema objektiivse pädevuse tõttu transpordiettevõttena samamoodi nagu kõiki teisi ettevõtjaid, kes on või võivad tulevikus olla samasuguses olukorras (vt Euroopa Kohtu otsus Spijkeri kohtuasjas, punkt 9 ja Euroopa Kohtu 17. jaanuari 1985. aasta otsus kohtuasjas 11/82: Piraiki-Patraiki jt vs. komisjon, EKL 1985, lk 207, punkt 14). Pealegi võib vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel olla hageja konkurentsiseisundile üksnes potentsiaalne või kaudne mõju. Kuna otsuses käsitletakse sellise üldise toetuskava heakskiitmist, mille potentsiaalsed abisaajad on määratletud üksnes üldiselt ja abstraktselt, eeldab tegeliku abisaaja olemasolu ja seega ka kõnealuse abisaaja aktiivse konkurendi olemasolu toetuskava praktilist rakendamist individuaalsete abide andmisega.
- 42 Esimese Astme Kohus leiab, et vaid fakt, et hageja esitas komisjonile kaebuse, nagu on kirjeldatud eespool punktis 6, ning oli seetõttu komisjoniga kirj vahetuses ja pidas kohtumisi, ei saa olla hagejale omased piisavad asjaolud, mis võimaldavad hagejat individuaalselt eristada kõikidest teistest isikutest ning annavad talle seeläbi võimaluse algatada menetlus üldise toetuskava vastu. Peale selle ilmneb vaidlustatud otsuse sõnastusest, et seitsmenda direktiivi kehtivuse pikendamise tõttu 1994. aastaks pidi komisjon tegema uue otsuse mitmete Saksamaa toetuskavade, kaasa arvatud vaidlustatud kava ühisturuga kokkusobivuse kohta, ning mitte hageja esitatud kaebuse tõttu.
- 43 Peale selle, isegi kui komisjon ei olnud kiitnud heaks üldist toetuskava, ei saa vaid asjaolu, et isik on üldiselt kohaldatavates maksusätetes nimetatud potentsiaalne abisaaja, olla piisav näitamaks, et selline otsus puudutab kõnealust isikut isiklikult asutamislepingu artikli 173 neljanda lõigu tähenduses (vt otsus Van der Kooy kohtuasjas, punkt 15). Seetõttu leiab Esimese Astme Kohus, et komisjonil oli õigus pidada kõnealust kohtupraktikat *a fortiori* kohaldatavaks käesolevas kohtuasjas.
- 44 Hageja väite osas, et tema konkurentsivõimet mõjutab raske lasti tõstmise ja mereveoga tegelevate ettevõtjate piiratud arvu arvestades eriti toetuskavade rakendamine nende ettevõtete kasuks, kes tellisid Frauke, tuleks märkida, et komisjon ei avaldanud vaidlustatud otsuses arvamust individuaalsete abide ühisturuga kokkusobivuse kohta (vt eespool punkt 38). Sellest järeldub, et kuna tegemist on üldise toetuskava heakskiitmisega, ei ole hageja argumendil käesoleval juhul tähtsust, individuaalseid abiseid ei anta seni, kui kõnealust toetuskava on praktiliselt rakendatud. Lisaks ei käsitleta kõnealustes maksusätetes üksnes raskelastilaevade ehitamist, mis pälvis hageja tähelepanu, vaid laevaehitust Saksamaa Liitvabariigis üldiselt, s.t paljude laevade ehitamist.
- 45 Hageja väitis kohtuistungil, et võttes arvesse prospektide avaldamist enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist, kujutab viimati nimetatut endast tegelikult piiratud arvu individuaalsete abide andmist käsitlevate otsuste heakskiitmist. Esimese Astme Kohus leiab, et isegi kui selline avaldamine toimus, ei saaks selle kindlakstegemine mingil juhul muuta otsuse seaduslikkuse hindamist kehtetuks (vt eespool punktid 38 ja 39). Kõnealust toetuskava, mis kiideti heaks 1994. aastaks, ei kohaldata üksnes uute laevade ehitamise suhtes, mille kohta oli koostatud

prospekt vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal, vaid seda kohaldatakse üldiselt kõikide laevaomanike ja uute laevade investorite suhtes, kaasa arvatud näiteks pärast vaidlustatud otsuse vastuvõtmist tehtud investeerimisotsused koos maksumõjudega 1994. aastaks.

- 46 Kõikidest eespool nimetatud kaalutlustest järeldub, et hagejat ei saa pidada selliseks, et vaidlustatud otsus puudutas teda isiklikult.
- 47 Lõpuks on vaja vastata hageja argumendile, et „asjassepuutuva isikuna“ asutamislepingu artikli 93 lõike 2 tähenduses on tal õigus algatada menetlus otsuse vastu mitte esitada vastuväiteid Saksamaa toetuskava kohta ning sellest tulenevalt mitte algatada artikli 93 lõikes 2 sätestatud menetlust (vt eespool viidatud otsus Cooki kohtuasjas). Tuleb märkida, et põhimõtteliselt ei takistata hagejal Esimese Astme Kohtu kodukorra artiklite 44 ja 48 alusel esitada kõnealust argumenti. Hagi asjaolude kokkuvõttest ilmneb, eelkõige Saksamaa maksusüsteemi subsiidiumi mõjude osas, et hageja püüab selgelt näidata, et kõnealuse süsteemi rakendamine on vastuolus seitsmenda direktiiviga. Võttes arvesse asjaolu, et asutamislepingu artiklis 93 loodud riigiabiga seotud menetluse ülesehituse tõttu ei saa komisjon tunnistada abi ühisturuga kokkusobimatuks, välja arvatud juhul, kui ta on algatanud artikli 93 lõikes 2 sätestatud menetluse (vt eespool viidatud otsus Matra kohtuasjas, punkt 33), tuleb järeldada, et hagi, mille esemeks on tühistada vaidlustatud otsus, tuleb tõlgendada selliselt, et selle esemeks on ka tühistada komisjoni keeldumine algatada asutamislepingu artikli 93 lõikes 2 sätestatud menetlus (vt selle kohta eespool viidatud otsus CIRFSi kohtuasjas, punkt 18).
- 48 Hageja argumenti ei saa siiski toetada käesoleva kohtuasja asjaoludel. Kuigi Euroopa Kohus on tõepoolest tunnistanud eespool viidatud otsustes Cooki ja Matra kohtuasjades, et asutamislepingu artikli 93 lõikes 2 nimetatud „asjassepuutuvat isikut“, kes on määratletud „isikute, ettevõtjate või ühendustena, kelle huve abi andmine võib puudutada, eelkõige konkureerivate ettevõtete ja kutseala organisatsioonidena“, tuleb käsitleda selliselt, et otsused, milles käsitletakse keeldumist algatada artikli 93 lõike 2 kohane menetlus, puudutavad teda isiklikult, leiab Esimese Astme Kohus, et kõnealust kohtupraktikat ei kohaldata käesolevas kohtuasjas.
- 49 Kahes viidatud kohtuasjas tunnistati, et ettevõtetel, kes olid riigiabi tegelike saajate konkurendid, oli õiguskaitsevahend, mille eesmärk oli tagada asutamislepingu artikli 93 lõikes 2 sätestatud menetluslike tagatiste järgimine, kuna kõnealuste kohtuasjade hagides käsitleti komisjoni sellise otsuse seaduslikkust, milles tehti kindlaks, et individuaalsete abide andmine oli ühisturuga kokkusobiv. Seevastu, nagu Esimese Astme Kohus juba sedastas eespool punktis 39, käsitletakse vaidlustatud otsuses sellise toetuskava heakskiitmist, mille potentsiaalsed abisaajad määratakse kindlaks üksnes üldiselt ja abstraktselt. Seega eeldab tegeliku abisaaja olemasolu toetuskava praktilist rakendamist individuaalsete abide andmisena. Sellest järeldub, et üldist toetuskava käsitleva otsuse vastuvõtmise ajal ning seega enne individuaalsete abide andmist kõnealuse kava rakendamisel ei saa eespool viidatud otsuste tähenduses olla "konkureerivaid ettevõtteid“, kes võivad tugineda asutamislepingu artikli 93 lõikes 2 nimetatud menetluslikele tagatistele.
- 50 Peale selle leiab Esimese Astme Kohus, et käesoleva kohtuasja asjaoludel hagi vastuvõetavaks tunnistamine, kui üldine toetuskava puudutab hagejat üksnes kaudselt ja potentsiaalselt ning vaidlustatud otsus puudutab teda seega üksnes marginaalselt, annaks see peaaegu piiramatule arvule ettevõtjatele õiguse algatada menetlus üldiselt kohaldatava otsuse vastu, jättes asutamislepingu artikli 173 neljandas lõigus nimetatud mõiste „puudutab isiklikult“ selle õiguslikust tähendusest ilma. Lõpuks, isegi Saksamaa riigiõiguses nimetatud õiguskaitsevahendi võimalik puudumine, nagu väidab hageja, ei saa viia selleni, et Esimese

Astme Kohus ületab oma pädevuspiire, mis on paika pandud artikli 173 neljandas lõigus.

- 51 Eespool toodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb hagi tunnistada vastuvõetamatuks, ilma et oleks vaja uurida, kas vaidlustatud otsus puudutas hagejat otseselt.

Kohtukulud

Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna hageja on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb mõista kohtukulud välja temalt, võttes arvesse komisjoni nõudeid.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS

(kolmas koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. Jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata.

2. Mõista kohtukulud välja hagejalt.

Briët

Potocki

Vesterdorf

Cooke

Lindh

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 5. juunil 1996 Luxembourgis.

Kohtusekretär

Koja esimees

H. Jung

C. P. Briët